

Aereboe.

IV A

Tu un taws behrns.

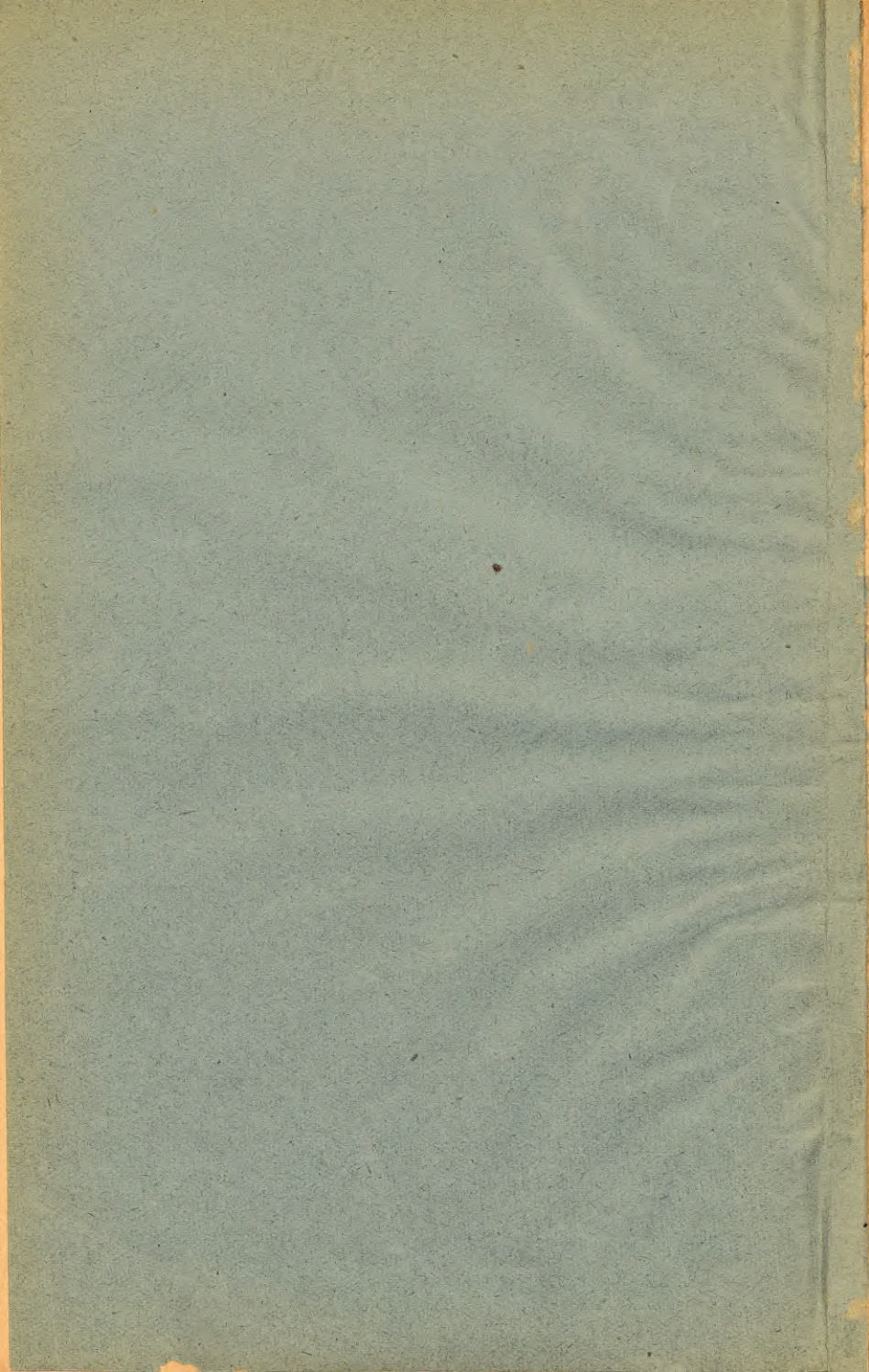
Draudšigs wahrds
wezakeem. ****

Latwiski no

Fr. Krastina.

37
—
305

IV A.

Aeroboe.

Tu un taws behrens.

Draudšigs wahrds wezakeem.

□□□

Latwiški no

Fr. Krastiņa.

□□□

143

L V B / 49
in

28

0304088887

Eespeests P. SKRASCINA
tipografijā, Valmierā.

Jr kahda fkaiffa bilde ar parafftu: "No Deewa." Dajchs labs no lafitajeem to gan pafihš. Scha bilde redjams engelis, kas nafts laikâ nolaiſchas no debeſim. Winſch nes rokâs maſu gulofchu behrninu un dodas uſ kahda gaiſchi apgaiſmota loga puſi. Tur winſch grib nodot ſawu dahwanu un lihſi ar to neſt ſchaî namâ preekus un Deewa fwehtibu. Ta ir leeliſta gleſna. Wezaki ir jau nedekam ilgi gahdajuſchi un par ſcho ſtundu noruhpejuſchees un tagad, kad behrninſch ir uſ winu rokam, tee juht, ka tas ir ſweizeens un dahwana no debeſs. Ja, behrni ir Deewa dahwana! Wini ir tas dahrgafais un miſkafais kas wezakeem ir. Un ja ari ſchis pulzinſch ir deefgan leels un iſſalkuſcho mutiſchu daudi, tad tomehr tee negribetu neweena ſaudet. Tu un tawš behrnš, juhš abi eſat no Deewa kopâ ſaiſtiti. Un te noder wahrdš: ko Deews ir ſaweenojis, to zilwekš negrib ſchirt! Bet waj tas naw koti nopeetni un augſti, ka mums jaſaka: Behrni mums ir uſtizeti no Deewa, ta ir Deewa ſchehlaſtiba, ka tee mums ir? Tadehł mums ari buhš toš kâ Deewa dahwanu glabat, kopt un kâ Deewa weetneekeem audſinat! Kaš war ſchahdu augſtu uſdewumu pareiſi iſpildit? Schi rakſta noluhkš ir tew palihdſet, tawus behrnus pareiſi audſinat, lai tu pehz par teem waretu preezatees un beidsot atbildibas deenâ ſtahtees Deewa preekſchâ un ſazit: "Redſi, Kungs, ſche eſnu es un tee behrni, ko tu man eſi dewiſ!" Dee ir tikai atſewiſchki gadijumi, kaš te tiks pahrrumati, bet no tahdam maſam, daudſreiſ par maſ eewehrotam leetam ſaſtahdas wiſš gruhtais behrnu audſinaſchanaš darbš.

Bet pirmš ſeramees pee atſewiſchkeem gadijumeem, mums jaaiſrahda uſ to leelo noſihmi, kahda audſinaſchanaš darbâ ir peera dinaſchana i, kura ſahkaš jau wiſagrakâ behrnibâ un padara weeglu to, kaš iſrahdaš gruhtš, tâ ka naſta paleek par preeku. Schi peeradinaſchana, kura ſahkaš gluſchi pati no ſewis jau pee behrna meeſaš apkopſchanaš, eet lihdiſi behrna wiſpahrigai attiſhtibai un nemanot pahreet behrna dwehſeles kopſchanaš un gribas attiſhtibâ, tâ ka mahtes puſhimi, peeradinat behrnu pee tihribas un ſahrribas, rada behrnâ apmeerinajuma ſajuhtu un pamatus paklauſibai, ſam preekſch wiſaš behrnibas ir neiſſakami leela noſihme. Wiſš, ko mahte dara, ir behrnam labš, jo tas nahk behrna ehrtibai par labu, un ja ſahdreij tehws to no gultinaš panem uſ rokam, tad winſch gawilê no laimibas. Tur behrnam iſtaba tad top par behrnu paradiji. Stuhrgalwigas behrnu brehſſchanaš tur nedſird, waj ari ta pœder pee iſnehmumeem. Gawiles un klagiſchana ſtahjaš to weetâ. Tahdaš behrnu iſtabaš tad dſihwo Deewa fwehtiba un Deewa meerš un behrnu firdiſ noſtiprinajaš wiſâ labâ. Bet preekſch wezakeem taš ir wiſjaukaka weetina paſaulê.

Un tagad eefahkſim ar to wiſweenſahrſchako, ar ko katrs zilwekš ſawu dſihwi ſahk un turpina, — ar ehſchannu un dſerſchannu.

1. Ghjchana un djerfchana.

Zit janks fkets, kad behrni fehſch ap galdu, fà eljes koka jari un turklaht tif iſſalkuſchi, fà wilzeni! Wineem teef eeleeſts un aiſliſts preefſchâ un pehz galdaluhgſchanas tee kerâs fatrs pee fawa ſchlihwja. It fklaidri war redſet, fà wineem gaume, un fahrtee waigi dod leezibu, fà teem eet labâ.

Bet waj naw daudſ mahtes, fâs fchâi leetâ par daudſ dara, neprafdamâs eeturet mehru ne baribas wairumâ, ne iſwehlê? Rahdu deenu ſtahweja kahda mahte pee fawa nama durwiin kopâ ar fawu behrnu. Rahds paſiſtamâs, fâs behrnu ilgatu laiku nebija redſejis, gahja garam un praſija: „Kas tad ir notizis juhſu behrnam, kamehr es to neefmu redſejis?“ „Es pati to neſinu,“ mahte atbildeja, mehſ daram, fo mehſ fpehjam, mehſ dodam winam wiſu ehſt, fo paſchi ehdam, un tomehr behrns negrib augt!“ „Do es tizu, fà winſch negrib augt,“ draugs atbildeja; „fâs peeauguſcheem ir par labu, tas behrnam, kurſch tikko gadu wezs, war tikai kaitet!“ Nunadams tahtak par fcho leetu, winſch beidsot mahti pahrlëezinaja. Ta ſahka dot behrnam wina wezumam peemehrighu baribu un no ta laika behrns auga labi.

Rahdam laulatam pahrim bija ſtarp ziteem behrneem kahds puſauga jehns, fâs ehſchanâ neprata eeturet mehru. Pee wezaku galda, fur mahte winam nodewa, tas auga fwaigs un wefels. Bet kad winſch kahdreif ilgatu laiku bija zeemojees pee kruſtmahtes, tad atgreesâs mahjâs ar bahleem waigeem un fiſeem rinkeem ap azim. Tur winam bija atlahwuſchi ehſt pehz patifſchanas un tas winam bija kaitigi.

Zr wehl fchodeen mahtes, wezmahtes un kruſtmahtes, fâs zitadi neprot faweem mihlukeem iſrahdit fawu mihleſtibu, fà futinajot winu ſmaganas ar ſaldumeem un gahrumeem. Rahds gan tur brihnumâs, kad behrni, lai apmeerinatu ſeknigi eefairinatâs ſmaganas, ker pehz gandrihſ waj nebaudamâm leetam, lai tikai fâs buhtu mutê? Peedſihwojumi mums mahza, fà behrni zaur mahſſligi ſazeltâs un weenmehr kairinatâs kahres apmeerinaſchânu paleef par gahrdehſcheem, dſehrajeem un tamlihdſigeem un beidsot aiſeet poſtâ. Par fcho leetu man, kad es wehl biju maſu behrnu tehws, kahds prahtigs Hamburgas ahrſts ſazija: „Ealdumi behrneem ir tikpat kaitigi, fà peeauguſcheem degwihns. Ar bonbongam eefahſas ſmaganu futinaſchana, ar zigareem teef fchis kairinajums pahrgroſits un atjaunots, tad nahſ alus, wihns un ſchnabis un drihſ ween ir dſehrajs gataws.“ Es paſlauſtiju fchâi beedinaſchânai, un neefmu noſchellojis un wehl fchodeen nenofchelloju, fà neefmu faweem behrneem ne par grafi bonbongas pirzis. „Bet behrneem tatſchu wajaga bonbongas dabut, un ja

wineem tās nedod, tad wina tiks pee tām netaiņnā zētā." Tā warbuht dašchs domā. Tas jau ir ļoti jauki fajits, bet waj ari dšihwē peerahdits? Preekšč lam wineem wajaga bonbongu? Waj wina kluhs laimigi zaur šchahdu azumirka baudu? Nelaimigi warbuht, bet laimigi nekad! Sawu behrnu starpā es neefmu neweena gahrdeščanas mehginajuma peedšihwojis. Praši wineem waj tee bonbongu nedabuščanas dehl kahdreis jutufchees nelaimigi un tu dširdesi, ar kahdu šbrihneščanos tee tew „ne!“ atbildēs. Bet kas atteežas uš šchahdu šaldumu doščanu, kā uš mihleštibas faišču štirinaščanu, tad tas man šleekas ļoti šchaubigi. Es štahwu ļoti širšnigā šatifšmē ar daudš ziteem maseem mihluteem, bet tahda draudšibas pabalsta mums nekad naw bijis wajadšigs.

Āe, atkaujāt behrneem, kad wina paaugušči, ehst, kas ir uš wežaku galda, šwehtku deenās rauščhus, uš seemas šwehtkeem manis dehl ari bonbongas, bet tīfai noteiktā un newis katrā laikā. Tad buhs meefai deejgan špeška un laika peenahžigai šagremoščanai, un dwehsele tiks pašargata no neleetigām šahribam, bet abas kopā labaki attihštītees. Lai ari bads top kahdreis par pawahru; ja tawam behrnam labi gaumē weenkahrščha šweeftmaise, tad domā par to, ko leelajs audšinatajs Wičerns fajijis: „Mehs wezee ar šawām išlutinatām un notrulinatām šmaganam nemaj wairs nešinam, kā tahdam šehnam wina šweeftmaise gaumē.“

Ka muhšu laikōs wišōs eelu štuhrōs uštahditee bonbongu automati ir muhšu behrnu reebigi pawedeši, to šin ikweens prahšigs zilweks. Zabrihnas tīfai par to, ka ir wehl daudš wežaku, kuri peelaišč behrneem išfaulet graščhus preekšč automata. To pašču šaunumu ari weizina wežais eeradums daščhās pahrdotawās „peedot“ pirzejeem klahst bonbongas. Kaut tatsču tas reiš rimtos! Drošči ween tahda pahrgrošiba palihdšetu aptarot gimenes dšihwi postofcho baudas šahri.

2. Notafščanās un mahžiščanās.

Behrns grib špehletees ar wišu, kas winam gadas rokā, ar karoti, nāši, tafinu, daščhinu, šchšehrem, lampu u. t. pr. Behž šchām leetam winšč ištēep šawu rozinu, lai tās peemilktu jo tuwu. Naw nekahds brihnums, ka winšč to dara. Bet brihnums ir tas, ka leelakā daka wežaku, behrnu meitu u. t. t. domā, ka šchahdas leetas, kuras behrnam nedrihšt dot aij bailēm, ka tās neapšahdetu, waj pats tīktu nelaimigs, teel pawiřam tahšu turetas no behrna. Pee tam daščahrt teel leetota wišwifada wiltiba.

Es efmu tahdas rihzibas nopeetns pretineeks. Waj tad tas teeſcham naw ihſtais jagtu pamatteifums: „Es nemu, ko es waru dabut!?” Waj mahtes un behrnu kopejas zaur ſchahdu rihzibu nepabalſta behrnu jagtu-eegribas? Es efmu weenmehr par to ruhpejees, lai neaiſteekamee preeſſchmeti paliktu turpat fur wina bijuſchi, un tahdâ fahrtâ behrnam jau pee laika ecaudſinatu zeenibu pret ſweſchu ihpaſchumu.

Bet behrns grib un ari drihft rotatees. Sinams! Nu, tad eegahdajees un dodu winam ſahdu rotalixu un atkauj tam pehz eeſpehjas brihwi un neatkarigi ar to rotakatees; ja winſch nolauſch lellei degunu, waj firgam ſahju, tad nebari winau par to; tas ir tatſchu wina ihpaſchums, par ko tam pilniga waka. Dalees labat ar winau wina ſkunjâs un palihdſi notikuſcho kaiti iſlabot. Spehlejees labprahht ar ſawu behrnu. Zif lainigs buhs taws behrns, ja tu no iſdeeniſchlas, dſihwes troffchua un grehtu, ruhpu un reiſchu pilnâs ihſtenibas nolaidiſees wina behrnibas ſapnu paradife un iſturejees pret winau kâ lihdsigs pret lihdsigu! Tu redſeſi, ka wina azis preekâ ſpighdes. Bet, ſinams, tas naw weegli; ari te jaeewingrinajas.

Behrnu draugs Jeſus paſina behrnus tik labi, kâ neweens jits. Rahdreif winſch nehma weenu no teem, eeweda ſawu pee-angufchu mahzektu widu un ſazija: „Ja juhs neatgreeschatees un netopat kâ behrni, tad juhs debefu walſtiba nenahkſheet!“ Waj tas wahrds nepeeder ari ſchodeen? Domaju gan, ka „ja!“ Nu tad tehws, leezees no ſawa behrna eelabinatees ſchâi jaukâ paſaul! Apſkatees tajâ ar atwehrtam azim un tu nojautiſi kaut ko no zilweta ſirds un winas ſpehju deewiſchteem dihgteem, buht ihſts wihrs un turklaht ari behrns, kâ leelakais wahzu wihrs, tizibas tehws Luters. Lai neweens neſafa, ka winam par maj laika! Kurſch no mums gan tikdaudj ſtrahdajis, kâ ſchis wihrs, un tomehr tam wehl atlikâs deefgan laika, nemt ſawus behrnus flehpi un ar teem paplahpatees un paſpehletees. Wina „Wehſtule wina dehlinam Anſiſcham“ ir tahds preeſſchſihmigs wiſpahrigi atſihts gabals ij behrnu dſihwes, kâ mehſ to ſche wahrdu pehz wahrda atfahrtoſim:

„Schchlaſtiba un meers eekſch Kriſtus, manu miſko dehlin!

Ar preeku es redſu, ka tu kreetni mahzees un tſchakli luhdſi Deewu. Dari tã, manu dehlin, un turpini to; kad es mahjâs pahrnahkſchu, tad es tew ko ſkaiſtu atwedikſchu.

Es ſinu ſkaiſtu dahrfu, fur ſtaiga daudj behrnu ar ſelta ſwahrzineem un laſa ſem kokeem ſkaiſtus ahbokus, bumbeerus, kirſchus un pluhmes; dſeed lehka un preezajas; teem ir ari ſkaiſti, maſi ſirdſini ar ſelta eemaukteem un ſudraba ſegleem. Es praſiju

tam wihram, furam fchis dahrs peeder: „Kas tee par behrneem?“ — „Tee ir tee behrni, kas labpraht luhdf Deewu, mahzas un dšihwo godigi.“ Tad es fajiju: „Mihlais wihrs, man ari weens dehlinfch, wahrda Anfits Luters, tas ari gribetu tift fchai dahrsâ, lafit fkaistos ahbokus, rotakatees ar ziteem behrneem un jaht ar firdšineem.“ Wihrs atbildeja: „Ja winfch labpraht mahzas, luhdf Deewu un ir godigs, tad winfch ari tiks dahrsâ, Lippus un Zusts ari, un kad wini wifî tã kopã buhs, tad wini dabüs stabules, bungas un wijoles un dejos un fchaus ar masam rotas-bifem.“

Tad winfch man rahdija kahdu fkaistu pfawu, kas bija dahrsâ eetaifita preekfch dejas; tur karajãs jelta stabules, bungas un bifes. Bet wehl bija agri, behrni wehl nebija ehdufchi un dejas es newareju fagaidit. Es fajiju uf to wihru: „Ai, mihlais funks, es gribu fteigtees un par wifû rakstit manam dehlam Anfifcham, lai ari winfch ufzhtigi luhdf Deewu, kreetni mahzas un ir godigs, tã fa ari winfch waretu dahrsâ tift.“ Tad tas wihrs atbildeja: „Labi, ej un raksti winam.“

Tadeht, mihto dehlia Anfît, mahzees un luhdfi Deewu un faki Lippum un Zustam, lai tee ari mahzas un luhdf Deewu, tad juhs wifî kopã tikfeet tai dahrsâ. Efî pawehlets wisfpehzigajam Deewam, fweizi mahfinu Deeniti un dod winai butfchianu no manis!

Taws mihlais tehws

Martinfch Luters.

Ai, kaut fchis paradums, ar behrneem behrnifchfi apeetees, dalit winu domas un preekus un eedwehft wineem turklaht augstas, tihras juhtas, atrastu wairaf p a k a l d a r i f c h a n a s !

Gedfkinajees lihdfi fawam behrnam wina rotaku pafaulë, tad winfch fefos ari tew tawejã un pallaufis tew daudf labaf, kad tu no wina nopeetnas leetas prašifi. Dzi man, fa tas laiks naw judis, to mehš dahwinam faweem behrneem. Wezumã wini mums to atfal atdos. Tad mums totees buhs daudf mafaf laika wajadšigs, lai par faweem behrneem raifetos un behdatos.

Bet pee rotakam peeder ari ihsta dšeedafchana; žitadi jau truhftt musifa preekfch dejas. Ja, ne tifaí pee rotakam, bet ari wifã behrna dšihwë un žilwefa dšihwë truhftt ihstãs faules gaismas un debefs siluma, ja truhftt dšeesmas. Behrnu audšinafchanã fchuhpfa- un behrnu-dšeesmam, pawafara- un wafaras-, rihta- un wafara-, faldatu- un tehwijas-dšeesmam, fã ari leeldeenas-, jeemfwehtku- un žitãm garigãm dšeesmam ar fawu meerinofchu un preežinofchu eefpaidu uf žilwefa firdi ir leelifka, kaut gan, par nofchehlofchamu, daudšreif neewehrota wara. Ai,

jit behdigi ir, ka behrnu istabâs naw fchuhpla-dseefmam un rotaku weetâs naw rotaku dseefmam weetâs! Jit nabaga zaur fcho dseefmu ustruhfchanu paleef behrnu dñihwe, jit bagata turpretim, kad dseefmas jau no agrâs jaunibas, kâ labee engeki, pawada no fchuhpla lihdi kapam un ar fawu uf labu fairinofcho un stiprinofcho un no nekreetna issfargofcho eespaidu padara audsinafchanâ taiñni bñihnumus!

Bet dseedafchana un rotakas ir wehl tadeht no fwara, ka winas ne tikai behrnu, bet ari pašchus audsinatajus un wezafus, brahtus un mahsas fwehti ar fwaigas, preezigas duhfchas un prahta dahwanu un pamudina uf jaunu preeku pee darba.

Jhstais rotaku laits behrnu dñihwé ir lihdi 6. waj 7. gadam. Tad — rotalinam beigas! Schajâ wezumâ behrns parasti patš atmoſtas no faweem behribas ſapneem. Memodini winu agraf! Es esmu to reiſ pamehginajis, bet pehz tam noſchehlojis. Labnma tas nenes nekahda, bet weegli ween war palift par kawekli preefch wiſa ſkolas laita. Ja behrns patš no ſewis grib mahzitees, ta wehl, ſinams, eet weeglat un labaf. Tu ſafi: Tâ, nu tagad mahziimees!" Labi ſajits. Ar ſchahdeem wahrdeem tu patš ſewi apſihmè par behrna palihgu. Waj tu proti ar behrnu kopâ mahzitees? Es domaju, waj tu wari eedſikinatees tai intrefè, kura ir tawam behrnam pee ſkolas darbeem un winam apgaimot augſto un ſkaiſto mahziſchanâs puſi un darit ſaprotamu kreetnas ſinaſchanas nepeezeefchamibu un ſpehku? Un ja behrnam wina uſdewumâ kaut kur peetruhft wajadſigâs praſchanas, waj tad tu wari winam tur palihdjet, winam dot mahjeenu, kâ te buhtu darams, warbuht ari parahdit atflehgu preefch neſaprotamâ atwehrſchanas? Un ja behrns ir laimigi galâ tizis, waj tad tu wari ar winu preezatees, kâ kad wina panahkumi buhtu tawa paſcha? Labi tawam behrnam un labi ari tew, ja tu to wari un ari ar preeku dari! Bet waj tu ari ſpehji, ja taws behrns buhtu kuhtrâs un ne labpraht mahzitos, ar pazeetibu t. i. newis ar weenaldſigu neeweheribu, bet ar dſeſs iſturibu ſtiprimat wina wahjo gribas ſpehju, lai ta pawifam neſafchakufu? Un ja nu, neſkatotees uſtandam puhlem, wina ſkolas leeziba naw wiſai laba, jeb ja neteef pahrzeltš, waj tad tew wehl ir pazeetiba eefahft ar winu no jauna, nedſenot ſawu behrnu iſmiſumâ ahrigâs ſlawas deht? Jit daudj wezakeem truhft ſchi pazeetiba un tee leeto kaitigo dñihfchanu ar waru! Kapehz tad tawam behrnam, ja winam prahtš nenefas uf ſinatniſku iſglihtibu, katrâ ſinâ tahda jadabû? Warbuht, ka winach daudj wairaf noderigs preefch kahda praktiſka aroda. Kapehz tad tawai meitai katrâ ſinâ „jaleef leelais eſſamens," lai ari tas kaitetu winas weſelibai? Ja ſchâi leetâ kahdu lommu ſpehlès godſahriba, tad met to noſt, jo ta ir tauna

ſakne. Ja tu ſawu behrnu ar waru eefpeedi tahdâ dſihwes uſdewummu zekâ, uſ ko tam naw ne dahwanas, ne patikas, tad tu ſamaitâ wina dſihwes laimi. Taws behrns nekad par to tew nepateiks un wiſu muhſchu tew pahrmētis, ka tu eſi taſ, kaſ wianu no iſhtâ dſihwes mehrka ſaſneegſchanaſ atturejis. Schahdâm breeſnam tu wari iſbehg̃t, ja tu mahzees ko pâ ar ſawu behrnu, zaur ko tu eepaſihfees ar wina dahwanam un ſpehjam un nowehroſi, kaſdam uſdewumam Deews wianu ſihmejis. Tad tu wareſi wianam palihdſet nent iſhto wirſeenu un ſaſneegt wina paſcha iſredſeto mehrki. Tad winſch ſtrahdâs ar patikſchannu un, redſedams tawu paſchailſleedſigo miſleſtibu wina dſihwes zeta iſfraudſiſchanaſ ſinâ, peeferſees tew jo wairak ar pateizigu miſleſtibu.

3. Strahdaſchana un luhgſchana.

Behrns negrib tikai ween ehſt un dſert, ſpehletees un mahzitees, winſch grib ari ſtrahdat, t. i. ar ſawu meeſigo ſpehku palihdſibu ko padarit waj iſtaifit. Uſſtateet tikai puifu, kaſ nopuhlejaſ raſdamſ, kaſmehr ſweedri pa waigeem ſahſ tezet! „Ko tu gribi taiſit, ſehn?“ — „Dahrſu, dobiti, welenu ſehdeſli,“ ſkan atbilde. Uſſtateet meiteni! Wina iſgehrbj lelli un grib tâs drehbes un weku maſgat. Wina atneſ uhdeni, ſagahdâ ſeepeſ un tad tik eet maſgaſchana, ſeepeſchana, berſchana un gludinaſchana no rokaſ! Schahds darbs winai dara wairak preeka, nekâ ſlaikâ telle ar zepuri un ſchidrautu. Te nu peenahſ behrnam rahdit lihdsjuhtibu un wianu pabalſtit, bet newis ar pahrgudru ſnihnſchannu un pilnigâ darba noſmahdeſchannu laupit behrnam duhſchu uſ turpmakeem darbeem. — Bet newis par ſchahdeem „iſdewibas“ darbeem ween ſche ruma. Eſ eſmu tai pahrlleezibâ, ka behrnam jau pee laika japeeradinaſ paſtrahdat kaut ko derigu. Pats par ſewi ſaprotams, ka panahkumi no eefahkuma buhſ deeſgan neezigi. Bet netureet winuſ par tik maſwehrtigeem, neſpreeſchat par teem tik bahrgi; nodarbojatees labak ar behrneem kopâ, pamudineet winuſ uſ leelakeem panahkumeem! Ziſ daudſ gan neteek ſchaî leetâ grehtots un pahri darits! Kur gan zitadi lai zeltoſ tidaudſ ſuhdſibu par bailem no darba pee behrneem, kaſ tikko atſtahjuſchi tehwa mahjaſ? Un ſewiſchi to aprindu un kahtu behrni, kureem ſawâ laikâ zaur paſchu roku darbeem japelna maiſe, teek zaur nezeenigu iſtureſchanoſ pret behrnu darbu gruhſti poſtâ un ſaunâ ſtahwoſli. Ja nu ſchahdeem ſehneem waj meitenem wehlaſ japaleek par kalpeem waj kalponem, tad tee ir neiſweizigi, neſpehjiigi pee darba; neweens toſ labpraht negrib peenent un beeſchi ween teem jabeidſjaſ nabadſibâ, netiklibâ waj noſeedſibâ. Kaw ſchaubu, ka pee ſchahdi krituſcheem pirmâ weetâ ir wainiga

audsinafchana, kura naw pratufi behrnus peeradinat pee kreetna, nopeetna darba. Behrna fpehts ir tizis par dauds semu wehrtets. Audsinataji ir aiskawejufchi behrneem u stizet, un tad nu wehlat ir jaustiz, tad behrni nespehjigi fcho ustizibu attaisnot, bet falanfch un famaita wifu, kas teem nahf rokās. Dodat tatzchu masam behrnam, kas grib palihdset fawai mahtei, nest kahdu traufli leetinu un juhs redsefeet, ka behrns fanems wifus fpehtus un usmanibu un ispildis laimigi fawu usderumu. Pee atfahrtošas wingrinafchanas winfch paliks isweizigs un weiklis. Dodeet masam meitenem jau pee laika adikli rokā un juhs ar pahrfsteigumu nowehrofeet, jif ihfā laikā behrns peeradinasees fchai leetā wjadfigas weikfmes un pazeetibas. Bet ja juhs fcho aismirjifeet behrna agrā jaunibā, tad wehlat drihfi ween dabufeet pahrlleezinatees, jif gruhsta un pat neespehjama ir tahda peeraadinafchana wehlatōš gadōš.

Mehs tatzchu audsinajam fawus behrnus preekfch dsihwes un winas darba; jo dsihwe bef darba naw dsihwe, masakais naw laimiga dsihwe. Teefcham, daschi dsihwneeki audsina labaf fawus behrnus preekfch wianu nahfameem peenahfumeem, nekā daschas mahtes fawus lutellifchus! Laischat tatzchu faweem sehneem ne tikai ween wingrot, bet ari peedalitees pee rakfchanas, grabbfchanas, jahgefchanas un malkas fkaldisfchanas, kas sinamā mehrā pagehr ari meefas fpehku pee fpeeschānu. Algas par darbu naw wjadfigs dot, jo behrns pats atradis fawu algu preekā par darba idošchanos, kā ari apšinā, ka winfch ko kreetnu pastrahdajis un eemantojis wezafu pee kriefchānu. Ušdodat wianam noteiktu darbu un eefkatat behrnu kā nepeezeefchānu fawā weetā! Tad winfch drofchi ween apšinasees fawas atbildibas, kura stiprinās wina gribas fpehju un pamudinās uš arween labaku darba ispildifchānu.

Ja taws behrns fkolā buhs jau lafit ismahziješ, tad winfch mahjās pahrnahzis, gribēs lafit bef fkolas grahmatam wehl ari zitas. Dot teem pateefi noderigas grahmatas ir ari audsinafchanā eewehrojama leeta, kuru neweens nedrihft atstahf bef eewehribas. — Es esmu dširdejis par kahdu wihru, kas Indijā dšihwojis. Tas gabjis kahdu deemu pee fawa grahmatu fka, lai panemtu no tureenes kahdu grahmatu. Peepefchi winfch fajutis mafā pirkftinā fahpes kā no adatas duhreena. Winfch domajis, ka kahds neufmanigs lafitajš eelizis grahmatā kneepadatu un ka ta eewainojufi wina roku. Bet drihfi ween pirkfts fahka tuhft; tuhkus pahrgahja no rokās uš wifu weefu un pehz daschām deenam fchis zilweks nomiris. Newis kneepadata, bet nahwiga fchuhfka bija starp grahmatam bijufi.

Muhſu laikõs grahmatâs ir daudz tſchuhſtu. Tas eekehr-
ſchâs kâ badſchi ſtahta lapâs un ſeedõs, kuru ſmarſcha apnem
muhſu ſpreedumu. Daudis laſa un preezajas par ſtahta ſkai-
ſtumu, par tehlotu perſonu karakteru weiflo glesnojumu, par
walodâs leeliſkumu; wini neſajuhſt kaunâ dſelona, kas winõs
ſpeeschas. Bet winſch ſpeeschas un ſamaitâ. Un kas ſamaitâ
peeaugufchos, tas ſamaitâ behrnus wehl wairak! Tadehſ nedodi
ſawam behrnam rolâs tahdas grahmatas un laikrakſtus un neturi
tos ſawâs mahjâs. Man ir leela zeeniba pret kahdu familiju,
no kuras es dſirdeju, ka ta nepawiſam netura ſawâs mahjâs tam-
lihdſigus laikrakſtus un ſchurnalus tikai tadehſ, lai behrni nedabutu
laſit un redſet to, kas preeſch winu ſindim ir — nahwekſis.

Deſen awiſes ſinoja par kahdu ſatrizinoſchu nelaimes ga-
dijumu. Kahda ſeewa atrada meſchâ artilerijas ſchauſchanas
mehginajumu lauku tuwumâ granatu, kura aiſ neſinameem ee-
meſleem nebija pahſprahguſi. Wina eeliſa to ſawâ groſâ un
aiſneſa uſ mahju. Tur wina noraka bihſtamo atradumu aiſ
ſchuhna ſemê. Winas maſais dehſens bija nowehrojis mahtes
rihziibu. Tiklihdſ ko mahte aiſgahja, ſehns ſawâ behrniſchigâ
pahrgalwibâ kehras pee darba, iſraka granatu un ſahſa dauſit
winas degli. Peepeſchi ſprahdſeens — brehzeens — un kad mahte
peeſteidſâs, tad wina wehl dabuja wehl redſet ſarauſtito, mirſtoſcho
behrnu, un dſirdet wina pehdejos wahrduſ: „Ai, mahmin, mahmin!“

Tehws un mahte, waj ari juhs neſat ſawâ dſihwoſſi
paſlehpuiſchi kahdu granatu? Tu warbuhſt teiſſi: kur lai es pee
granatas teeku? Tik weeglprahtigs gan es buhtu, ka tahdu bih-
ſtamu leetu neſtu ſawâs mahjâs! Bet tahdas ar ſprihdſinajamam
weelam pilditas tehrauda granatas es pee tewis ari nemeſleju.
Es tur redſu granatas papes tſchaulâ, pilditas ar tintes melnu-
meem un wiſnetihrakam un netizamakam domam un ſtahſteem.
Tu doma par weenu un otru grahmatu un apmeerinees, ka ta
labi noglabata un behrni to newar dabut rokâ. Bet behrns
kahdreis tomehr winu atrod un ſawâ behrua neprahſtibâ to notur
par eewehrojamu grahmatu, ſahſ to laſit un tâ peeſuhzas breeſ-
miga nahwekſa, kas gahſch behrna meeſu un nemirſtigo dwehſeli
ſamaitaſchanas beſdibenî.

Muhſu laikõs gandrihſ katrâ ſemê leelakâ pilſehtâ teek iſdo-
tas ewangelikſas ſwehtdeenâs lapâs. Winu ſaturſ un
bildes noder ſoti labi ari muhſu behrneem. Un ja behrneem teek
uſdots ſchos numurus paglabat, tad gada beigâs tos eeſeenot
iſnahſ glihta laſama un bilſchu grahmata. Un tâ ka wini paſchi
pee ſcho lapu ſawahſchanas ir ſtrahdajuſchi, tad ſchi grahmata
wineem buhs diwfahrtigi mihta un patihkama.

4. **Rà tu pamahzi jawu behrnu.**

Es kahdreif dŕirdeju kreetnu ſpredeki par tematu: „Rà wezakeem peenahſas behrnus audſinat? Spredika tekſts bija nemts no Eweſ. 6, 4: „Zuhs tehwi, nekaitinajeet ſawus behrnus, bet uſaudſinajeet toſ ta Runga pahmahziſchanà un pahrmahziſchanà.“ Spredika ſaturſ bija ſanemts ſchahdà eedalijuunà:

Uj Deewu winus wedini
 Un ſtuhrgalwibu ſalaufi!
 Daudſ wahrdu leetot peeſargees,
 Ar preekſchſihmi wiſlabat ees.
 Sche tomehr Deewa ſwehtiba
 Wiſgruhto darbu padara!

„Daudſ wahrdu leetot peeſargees!“ taſ bija kreetni ſajits. Bet kà gan ſtahw ar tawu pamahziſchanu? Behrnſ jin ſawu wezaku gribu, tomehr wiſſch pahrfahpj wiſnu pawehleſ. Tagad wajaga wiſnu pamahzit, tagad wajaga rahdit wiſnam wiſna nepaklauſibu, lai wiſſch atſihſt, ka zaur to darijis ſaweem wezakeem ſahpeſ un nepatiſchanas un ſew paſcham laitejis. Taſ wiſſ ſoti nepeezeeſchami. Un „wai!“ mums, ja mehſ to nedaram aiſ neihſtas miſkſtuligas miſleſtibas! Ar to mehſ audſinajam ſawòs behrnòs riſkſti preekſch ſew paſcheem. „Bet“ — un ſchis ir audſinaſchanà ſoti eewehrojams „bet“: „Daudſ wahrdu leetot peeſargees!“ Ja operazija welkaſ par daudſ ilgi, tad ſlimais war nogihbt, t. i. wiſſch wairſ neſpehji uſnemt wiſnu to ſo tu wiſnam dodi. Weidsot wiſſch aiſſlehdſ ſawu ſirdi, laiſch tew runat zif tu gribi, beidsot aiſeet un wiſſ paleeſ pa wezam. Zif daudſ kluhdu gan audſinataji ſchaſ jinà netaiſa! Weegli ween noteek, ka mehſ peeauguſchee nepareiji apſweram ſawu wahrdu ſwaru. Weidsot mehſ brihnamees un eſam ſahpigi pahrfſteigti, ka behrni no muſſu wahrdeem neteek aiſgrahbti un kuſtinati; mehſ tatſchu tiſ labi bijam domajuſchi! Tadehſ ari dŕird tiſ beeſchi ſuhdſamees: „Es neeſmu taupijis pee ſawa behrna pamahzibas un labas mahzibas. Bet wiſſ ir it kà uſ akmeneem kritis.“ Ari ne! ſeme bija, warbuht, deeſgan laba, bet ſehkla tiſa uſſehſta par beeſu. Garee ſprediki naw wiſ tee labakee un pamahzoſchakee! No ka gan taſ nahſ, ka dŕirnamneekſ guſtot nedſird ſawu dŕirnamu klabinaſchanu un tu ſawa pulkſtena tiſſcheſchanu? Taſ nahſ no peera-dinaſchanàs. Tadehſ, ja tu negribi ſawa behrna ſirdi zaur pamahziſchanu notrulinat, tad nepataiſi to par eeradumu. Saſi wiſnam ſkaidri un ihſi, kaſ tew ſakams! Noſtahjatees abi ar ſawu behrnu apakſch Deewa bauſehſta un paſkaidro wiſnam, ka Deewſ tewi tadehſ eezehlis, lai tu ſawam behrnam palihdſetu

wina prahnu darit, lai behnam, pehz zeturtà baufchta apfolijuma labi klastos. Zahda pamahziba war buht koti ihfa, bet ar Deewa palihgu ari koti fwehtiga, fewischki tad, ja ari tu pats, atjihdams fawu daudskahrtigo nepaklaufibu pret debežu Tehwu, buhfi preefch fawu femojees un isluhdjees fwehtibu ari preefch fawa behna.

Schai weetà man nopeetni jagreesch audsinataju wehriba us gruhto kluhdu, kurà daschi labi domajofchi deewbijigi wezaki friht. Ta ir garàs luhgŕchanas, kuras fawu mehrki, modinat un wairot mihleŕtibu us Deewa wahrdeem, reti kad fafneeds, fewischki fwehtdeenàs, kad ar winàm teef aprobeschots behrneem tif wajadŕigais atpuhtas un rotaku laiks. Zr notizis, ka behrni wehlatòs gadòs farahwufchi wiŕas faites ar wezaku mahju un wairš negrib redŕet to weetu, kur tif maj ŕapraŕchanas bijis preefch winu peenahzigàm behrnu wajadŕibam. Za apustuls (1. Kr. 3, 2) runà no garigà peena, kà no wišnoderigakas masu behrnu baribas eefch Kristus, tad ŕchee wahrbi droŕchi ween ŕatur norahdijumu wezakeem, kahdà fahrtà un mehrà teem buhš rihtotees ar behrneem paŕneedsamo garigo baribu. Ne wiŕai pamatota ir ari pahragra deewkalpojumu apmekleŕchana. Behrna gars naw wehl ŕpehjigs ŕetot ŕpredikim. Tas pàr wina galwu runatais wahrds nedara wiš modinoŕchu un dŕihwinoŕchu, bet gan nogurdinoŕchu un garu nomahjoŕchu eefpaidu. Paldees Deewam, mums ka ir behrnu deewkalpoŕchanas un fwehtdeenàs ŕkolas, us kuràm waretu wezakeem norahdit un kas winu behrneem deewnama apmekleŕchanu padaris mihtu. Ari rihtwafara un galda luhgŕchanas nedrihŕft ar fawu garumu nokaufet behrnus.

Eŕi mehrens un uŕmanigs ŕawàs praŕibàs no behrna! Bet ja tu ko pawehli, tad gahdà, ka tas ari top iŕpildits un nelai dees atbaiditees ne zaur ŕpihtibu, ne zaur aŕaram, lai tawas pawehles behrna azis nepaŕaudetu turpmaŕ fawu noŕihni! Euters zeturtàs luhgŕchanas iŕŕaidrojumà pee deeniŕŕkas maiŕes peeŕkaita ari behrnu audŕinaŕchanu, par furu mums debežu Tehws jaluhdŕ. Scho deeniŕŕkas maiŕes gabalu nedrihŕft ari tu, meefigais tehws, fawam behnam atraut, zitadi tu paŕaudesfi katru eefpaidu us fawu behrnu. Un audŕinaŕchana behnam ir pateefi deeniŕŕkas maiŕes gabals! Beeschi ween behrns pats nesina, ko wiŕŕch grib un daschreif wiŕŕch grib laut ko pawiŕam nepeederigu, muŕkigu, kas wehlat paŕcham paleef ŕchehl. Tadehŕ ari fwehtòs rakŕtòs ŕajits: "Sehnà flehpjas gekiba, bet pahrmahzichanas rihtŕte to aiŕdŕihs" tahlu projam." Tadehŕ wadi fawa behrna gribu us wiŕu labu, lofi wina gribu apafch ŕawas gribas un ar laiku wiŕŕch pats ŕapratis, ka tawa griba ir labakà, gudrakà un pateefi tehwiŕŕkiga, un turpmaŕ wiŕŕch tew paklaufis labprahtigi un buhš meerigs un laimigs. Za wiŕŕch no eefahkuma to nenomana, tad

efi pazeetigs un nogaidi, kamehr tas nahf pee atfihfchanas. Tad tu ari drihfi ween nofkufhi pee jaukà peedfihwojuma, nomanidams, ka ari taws peeaugufchais un patstahwigs tapufchais behrns negribes neka darit bef wezaku peekrifchanas. Bet fchahdi peedfihwojumi behrnu audfinafchanâ ir Deewa fchehlaftibas dahwana. Winfch dod to tahdeem wezakeem, kas ar pafchailleedfibu loka fawu behrnu prahtu pehz wina prahta tif ilgi, kamehr tee pafchi fahf atfihf un godat fcho deewifchko gribu. Tad wezaki par fawu audfinafchanas amatu atkal atdot wina rokâ un noftachtees lihdsjâs faweem behrneem kâ draugi un zeenijami padomdeweji. Pateefi, tas ir wezumâ labs meera fpilwens un mirfchanas fundâ laipniga mihta rokâ uf djeestofchas peeres. — Bet tahfaf:

Waj tu ari wari fawam behrnam ko leegt, t. i. uf wina farstako wehlefchanos atbildet ar aukftu „ne“? Tas ir gruhti. Bet to atlaiht buhtu fmahdejama nefpehziba. Waj tad wehla kâ dſihwe neleegs daudſ tawa behrna firfnigakâs wehlefchanas? Waj tu negribi labaf pee laika peeradinat fawu behrnu pee atfazifchanas un truhkumeem, lai winfch wehlaſ pats buhtu fpehzjigs ar teem rehſmatees un newis pee katra preteja wehja tuhlin atkautos wiknu warâ? Gefahz pee laika, kamehr wehl famehrâ weeglaſki eet!

Sche kahds peemehrs no dſihwes! Mahte grib iſheet. Behrns negrib palikt bef mahtes. Winfch brehz tai pakaſ, finams aiſ leelaſ mihleſtibas, kâ mahte to domâ. Tas glaimo winas juhtigai mahtes firdij. Wina greeſchas atpakaſ — luhdi behrnu, pamahza — wiſs welti; tas brehz wehl ſkaſak. Wina dod tam ſaldumus, apſolas atneſt kaut ko ſkaiftu, bet wiſs tas nedara ne maſakâ eeſpaida uf ſtuhrgalwigâ behrna firdi. Tad wina ſeras pee wiltibas un fluſam aiſbehg. Bet nahloſcho reiſi atfahrtojas atkal gluſchi tas pats. — Kahda zita mahte turpretim, tahdâ pafchâ atgadijumâ, uſſtahjâs it ſtingri pret behrna eeteepibu un no ta laika tai bija pilnigs meers no tahdas apgruhtinoſchas behrna mihleſtibas.

Hi, juhs mihtâs mahtes! Deews jums ir dewis juhfu behrnus par augſto paſaules preeku, bet beeſchi ween juhs pafchas ar fawu glehwo mihleſtibu un wahju uſſtahfchanos tos padarat par nepaneſamtu naſtu! Mums tehweem ir daudſreiſ neſaprotami, ziſ leelu iſturibu mahtes daudſreiſ iſrahda pee fawu behrnu ſamaitafchanas. Bet ziſ maſa ir augſchminetôs gadijumôs behrna mihleſtiba uf mahti, to mums rahda wehl ſekofchais, labi trahpitaſ peemehrs. Kahds pee- waj ſefchgadigs puika guſ ſemé iſſteepees un kleeſ, it kâ buhtu uf eeſma uſdurts. Kapehz? Do neſin ne-weens zilwets un wiſmaſak winfch pats. Tas winam dara preeku.

Mahte nopuhlas gar wimu gan luhgdantàs, gan pamahjidama un nesin, ko eefahft. Brehkſchana nebuht nemitejas. Beidsot puikam peetruhkft elpas un winsch apkluft. „Baldees Deewam!“ mahte ſaka, „nu buhs reiſ meers.“ Puika to ſadsird, pazet galwu un ſaka: „Nefak! es tikai druſku noſchmauzos!“

Sche turpretim pawifam zitads peemehrs. Rahda 13 gadus weza meitena isdomajuſi apmeklet ſawu draudjeni un ar to kopà paſpehletees. Wina luhdi tehwan atkauju. Bet ſchim ir ſawi eemeſli pret tahdu apzeemojumu un winsch to zeeſchi noleeds. Meitene, ne wahrda nefazijuſi, paleek mahjàs, it kà nefas nebuhtu notizis. — Rahds 16 gadus wezs sehns luhdi mahtei uf kaut ko atkauju. Da nesin, waj ſazit „ja“ waj „ne“. Tad dehls ſaka: „Bet, maht, ſaki tatschu „ja“ waj „ne“, tà kà tehws, tad man ir daudi weeglaki paſlauſit.“ Tà tad tehwa noteiktiba winam bija daudi patihkamaka nekà mahtes ſchaubiſchanàs. Pirmà nodereja wina wahjai gribas ſpehjai par ſtipru atbalſtu.

Rahdam ſemkopim praſija, tadehl gan ſeemas jehja nefot bagatakus augkus, nekà wafaras ſehja. Winsch atbildeja: „Tadehl, ka winai bijuſi zeeta jauniba.“

Behrna gatawiba, paſlauſit bej pretrunas wezakeem izelas no pilnigas un dſikas paſkauſchanàs un mihleſtibas uf wezakeem. Paleekot uf ſcheem pamateem behrnam naw ari gruhſti atſazitees no daudi ſa, ko tas firnigi wehletos. Bet waj zaur ſchahdu atſazifchanos ari behrna karakteris nepaleek ſtipraks un paſtahwigaks preeſch wiſas nahkamàs dſihwes? Un waj ſchahdas behrna atturibas pret tewi tew neatgahdina ari tawas atteezibas pret debefu Tehwu? Waj tu ari negribi zaur ſcho mihleſtibu tikt ſtiprinats un noruhdits, kad ari tew ſawà dſihwè no daudi ſa jaatſakas un daudi ſas jaſaudè? Ja tà, tad tu teeſcham taptu labaks tehws un audſinatajs!

5. Kà tu pahrmahzi ſawu behrnu?

Ir wehl daudi wezaku, ſas behrnu audſinaſchanà no pahrmahzibas (fodeem) negrib ſinat. Bet waj tad debefu Tehws muhs nepahrmahza? Waj mehſ nekad wehl neefam jutufchi wina pahrmahzibas? Un waj tad tu gribi ſawus behrnus labak audſinat nekà debefu Tehws? Sinams, daſchs labs jau iſbihſtas no wahrda „pahrmahzit“ un ſaprot ſem ta to paſchu, ko ſem wahrda „fiſt.“ Daſchòs apſtahlàs ari tas ſinams war notikt, bet ſche mums ſchis wahrds jaſaprot ne wairak, ne maſak, kà „pahrwef.“ Behrnam jatop pahrliezinatam par ſawu wainu un no tàs pahrwefſtam uf labu zeku. Tahds ir pahrmahziſchanas mehrkis.

Do fasneds, ja behrnam pašch un usleef wina noseeguma felas un pawifam nepareifi ir, ja pehdejās no wina nogreesham. Ja wiufch wezatus apbehdinajis, tad newajaga wis winam glaimot un mihtus wahrduš fazit. Ja wiufch tišcham laut ko wehrtigu šamaitajis, waj weeglprahtigi pajaudejis, tad winam pašcham wajaga šcho trufkumu fajust; ja wiufch naw šagatawojis ša peenahšas šawu ušdewumu, tad šaude atpuhtas resp. rotatošchanās laiku. Šas wišs ir tiš dabigi un taišnigi, ša behrns pats to it labi šaprot un atšihst un neredšes tur nekahda šoda. Pa-teešibā te jau nu buhtu šas, ko šauzam par pahrmazišchanu un wairaf wahrdu šche buhtu leekt. Bet ja šchahdōš gadijumōš jaatduras uš behrna šuhrgalwibu waj pretestibu, tad janahš no-peatnam wahrdam, juhtamam šodam.

Atteezibā uš dešmit baušchkeem Luters paššaidro: „Deews beedina šodit wišus, šas wina baušchtus pahršahp!“ Bet pehž zeturtā baušchta wezaki ir Deewa weetneeki pee behrneem. Šas ir wina šwehtais amats un kronis uš wina galwas. Šchis amats nu praša, lai wina šaweem behrneem neatklautu nekodi- teem pahršahpt Deewa baušchtus. Wezaki nedrihšt, ja wina pašchi negrib Deewa šodā krist, atklaut šaweem behrneem špihtet, melot, gahrdehšt, šagt u. t. t., neštahdot teem preešch azim Deewa baušchtu šwehtumu un nepahrleezinajot behrnus par padaritā noseeguma gruhumu. Bet katrs noseegums praša no- šchehlošchanu un šawu atmakšu, pehž kuras tikai war nahšt pee- došchana. Šchahdā šahrtā šods nenofihmē šchkiršchanu, bet gan weenošchanu. Do šaprašt mahžas ar laiku ari behrnš, un tad war notikt, ša wiufch pats luhdš wezaku pehž pelnitā šoda, jo žitadi šas newar atrašt žetu uš wina širdim.

Bet tu nedrihštī šodit šawu behrnu grehžigās dušmās un meefigā ušbudinajumā. Šahdā gadijumā gandrihš nekad nepa- nahštī gaiditās felas. Bet ja tu pamahžiš mihleštibā nn eekšch- figā meerā, ša Deewa weetneeks, tad ari drošchi wari žeret uš tām šeknem, šas tawam amatam peešchirtas. Ar Deewa un wezaku šwehtibu tawa rihštē pahrwehrtišeš par burwja žišli; jo šad tu wina lištī pee malas, un doši šawam behrnam peedo- šchanas un šameerināšchanas škuhptu, tad tawa wehlešchanās buhš peepildijušeš un tew špihtiga un nepašlaušiga behrna weatā buhš pašemigs un pašlaušigs. Un behrna wehlešchanās ari peepildijušeš, jo winam wairš naw dušmigs, bet šameerinatš un mihtšch tehws. Šo tu wehl wairaf gribi!? Bet šas rihštī negrib leetot, šas lai atšahj to pats uš šawu atšildibu; bet ta buhš gruhta preešch taišnā un šwehtā Deewa! Ne, nowežojušeš un pee malas noliktā weza Šihrafa gudriba: „Šas šawu behrnu

mihko, tas pee wina rihtstes neuwpa, lai wehl pee ta peedsihwotu preekus!" weenmehr wehl war urahdit fawus panahkumus un tai paleef fawa wehrtiba. Rihtste, tikaj fawâ weetâ ween stahwedama, jau spehj darit brihnumus. Ur fchi mahtes fzeptera ifweefchanu no behruu istabas tur beefchi ween judis wijs meers un fahrtiba.

Waj wezakeem wehl war buht leelaks preeks, kâ par labi audfinateem behrneem? Waj tee, kuru behruu naw wis eljes jari ap galdu, bet gan ehrtfchku fehta ap mahju, naw besgaligi nelaimigi? Waj wini labprahht neatdotu wifu, lai tikaj waretu preezatees par faweem behrneem?

Rahdâ awifê 1884. gadâ bija fchahds jinajums: Anglijâ, Mersejas upê atrada kahda jauna zilweka lihki, kura drehbju kabatâ bija sikhmite ar fchahdu faturu: „Reismellejat neko par manu perfonu! Es mirstu kâ dserfchanas fehrgas upuris. Mana dsihwe ir welkti sudusi!“ Bet kad teefa nebij ar tahdu pasinajumu meerâ un ifsinaja par lihki, atrafchanu, tad winai peenahza lihds 200 wehstuku no dafchadeem wezakeem, kas wijsi bija noruhpejufchees par faweem dehleem, kâ ari tee waretu mirt lihdsigôs apstahkôs. — Rahdu firdsfahpju wairumu gan neisteiz fchis 200 wehstules! Waj gan ir wehl behdas, kas ilgati pastahw un fahpigati wezaku firdis graufch, kâ fahpes par nekreetneem dehleem un meitam? Waj fchis behdas nezetas ar wineem kopâ katru rihtu no gultas un watarôs neeet atkal ar teem kopâ gulet? Waj tās nejauzas wina preekôs kâ wehrmetu piles faldâ dsehreenâ? Waj tās neatnes nelaitâ nofirmojufchus matus un agru kapu? Bet waj fchee agree kapi ari naw daudsfreij peerahdama deewifchka teefa par wezaku pedagogifkeem grehkeem? Wezâ Glus peemehrs nestahw wis weens weenigs un wina grehki behrna audsinafchanâ ari ne; bet fchee grehki ir no wisbihstameem un wisgruhtem.

6. Kâ tu peedodi fawam behnam?

Za pahrmahzifchana fawu mehrki fasneggufi, tad pehz tās katrâ jinâ janahht peedofchanai. Waj tu wari fawam behnam, kas tewi warbuht tik dsiki fahpinajis, peedot, kad winfch pateefigi un gataws labotees to luhdsas? Un waj tu ari wari a i j m i r s t, it kâ winfch pret tewi nemaj nebuhtu grehkojis? Te ir tas ihstais pahrbaudifchanas afimens. Debesu Tehms tâ peedod. Winfch ifdeldê tawu nofegumu, kâ padebefi un tawu grehku kâ miglu un neuftrauj to neweenam. Waj ari tu to nekad neuftraufi fawam behnam, ari tad ne, kad winfch to atgahdinatu? Za buhtu nabadjiga mihlestiba, kas neprastu peedot!

Ar peetto luhgſchanu mehs nemam rokâ abejâs puſês gree-greeſigu ſobenu, kad mehs debeſs Tehwa peedoſchanu wedam ſafarâ ar muhſejo. Ja mehs daudſ maſ gribam nojauſt to ſwehtibu, to Deews ſajuht, peedodams Kristus deht grehkuſ tifdaudſeem atgreeſigeem grehzineekem, tad mums ari japeedod ſaweem behrneem, ſas noſchehlo ſawus noſeegumus. Luters ſafa: „Kur grehku peedoſchana, tur ir dſi h w i b a un muhſchiga ſwehtiba.“ Das ir ſchi zehlonâ weentahſchais panahkums Deewa un grehzineeka, wezatu un behrnu ſirdis. Ta dſihwiba, ſas ſeko peedoſchanai, ir jauna, ſwaigata un preezigata, bet ari ſwehtata un taiſnaka, neſa wezâ. Swehtôs ſtahtôs mehs weennmehr no jauna redſam, ſahds dſihwibas atjaunoſchanas ſpehks ir Deewa mutes wahrdam: „Tew tawi grehki peedoti.“ Ja tawam behrnam ir daudſmaſ ſajehegas par ſcho deewiſchigâs peedoſchanas ſwehtibu, tad peedod winam, pawiſam un pilnigi, un uſſpeed zaur noſeeguma aiſmirſchanu ſihmekli uſ ſawas peedoſchanas. Tad tu nomanifi ari pee ſawa behrna peedoſchanas atjaunoſchanas ſpehku; buhs tâ it ſâ ſatikſime ſtarp temi un tawu behrnu buhtu tapuſi daudſ ſirſnigata. Ne peedots noſeegums ir ſeena, ſas ſchkir zilwekuſ; peedots noſeegums ir ſaite, ſas ſaweeno. Stahſts par paſudſcho dehlu ir labſ paſſaidrojums ſchai lectai. Un ſas ſo tamlihdſigu buhs redſejis, waj ari pats peedſihwojis, ſas ſapratts zil leela noſihme audſinaſchanâ ir wahrdam „peedot.“

Muhſu peedoſchanas pahrbauდიſchanas atmens ir gaidiſchana, pazeetiga gaidiſchana, ari tad, kad tuhliu newaram nomanit ſawus audſinaſchanas panahkumus. Waj tu to wari?

Rahdai deſmit gadus wezai meitenei bija loti nelabwehliga behrniba bijuſi. Nabaga wezakeem bija jaet ſawâ pelnâ un behrns tifa atſtahts pilnigi ſawâ wakâ. Geſlehgta pa leelakai dakai ſawâ dſihwoſkt, wina pawadija laiſu beſdarbibâ un ſapnôs. Tagad winai bija jaeeſtahjas ſkolâ un jaſahk nopeetni ſtrahdat. Wina ſapno tahſak, nemahzas gandrihſ nemaj un ſamaitâ wiſu, ſas nahk winai rokâ. Weltas ir wiſas pamahzibas, pamudinajumi, luhgumi, draudi un warmahzibas. Behz wairak gadeem wina beidsot atmoſtas no ſawa ſapna, paleek ſkolâ uſmaniga, ſtrahda uſzihtigi, nes galwu augſtak, azis parahdas wairak dſihwibas un wina ſahk darit labu eeſpaidu ari uſ ſawâm beedrenem. Te gaidiſchana nebija weltiga bijuſi.

Sinams, zil gruhſta ir tahda gaidiſchana!

Zau no agrafâs jaunibas zilweka ſirdij naw neſas tik gruhſti, ſâ gaidit. Par peem., ja ir brokſta laiſs, mahte greeſch behr-

neem katram fawu reezeenu, wiß pulks steidjas klaht. Katrs grib pirmais dabut. Prašidami wini iſsteepj rokas; warbuht no-
teek ari zihna, un mahtei ſtiprakais jaatbihda. No ka tas naht?
Neweens negrib gaidit. — Zr wehl reiſ ehſchanas laiks. Behrnu
iſſalkums ir leels. Pee iſdaliſchanas mahte eewehro weenmehr
rindas kahtibu. Kahdu reiſi wina to neetur, dodama kahtam
maſal uſzihtigam pehdejam. Te nu maſais ſturgalwis juhtas
apwainots. Winſch negrib wairs ehſt, tadeht ka winam bijis
jagaida. — Tas pats nowehrojams ſeemas ſwehtku wakarâ. Ar
kahtu ilgohchanos behrni gaida uſ ſinamo brihdi! Tas tihri
nemaſ negrib naht. Weidſot winſch ir klaht. Tehws un mahte
paſuhd tumſchâs iſtabas krehſlâ un behrni gaida uſ ſwaniku.
Ai, ka tas nemaſ negrib tinkſchet! Ziſ gruhtha tatſchu ir behrneem
gaidiſchana; bet ir labi winus tai leetâ eewingrinat.

Bet ka ſchaſ leetâ ſtahw ar wezakeem un audſinatajeem?
Waj wini war gaidit, ja ar behrna mahziſchanos tâ neweizas,
ka wajaſſetu? Waj tee war uſ behrna pateizibu gaidit, ja wiku
mihleſtibas parahbijumi iſleekas daudſreiſ welti? Waj tu wari
gaidit, ja tawa behrna ſirds eekſchligâ ſtuhrgalwibâ no tewis
nowehrfchas un winſch tawu mihleſtibu neſaprot? Zeb waj tu
doma to wiſu ar waru iſſpeeſt? Ai, mihleſtibu un pateizibu
newar ar waru iſſpeeſt, ari Deews tâs neiſſpeeſch. Winſch gaida
daſchreiſ koti ilgi, lai mehſ winam atdotu ſawu ſirdi, ſawu prahtu.
Ziſ heeſchi ween mehſ nepaſneedsam winam tikai druſzinas, beſ
kurâm mehſ newaram iſtikt iſdeeniſchâ dſihwê, — un mehſ lai
negaiditu, kamehr muhſu behrens mums dahwina ſawu ſirdi un
ſawu mihleſtibu!?

Ziſ koti leela deewiſchkas audſinaſchanas gu-
driha ir gaidiſchana, to mums peerahda ſwehtee rakſti no
Noa lihdſ Peterim, kurſch ſawâ otrâ grahmatâ pamudina kriſtigos
zeenit gaidiſchanu uſto Rungu, kaſ ir no leela ſwara
preekſch dwehſetu ſwehtibas. Abraamam bija 25 gadi jagaida
uſ Deewa apſolito dehlu un mantineeku, lai waretu palikt par
wiſu tizigo tehwu. Moſum bija jagaida 40 gadus tuſkneſi pee
awim, kamehr winſch wareja tapt par nekam nepeelihdſinajamu
tautas ganu; Dawids daudſ gadu maldiſas tuſkneſi, behgdams
no Saula un gaididams uſ Iſraela troni. Lihdiſ wihra gadeem
Zahnis Kriſtitajs bija tuſkneſi pee Jordanas, gaididams, kamehr
winam buhſ jauſahſ ſataiſit zeku Meſijam, un ſchis, tizis ſtai-
dribâ ſawâs atteezibâs pret debeku Tehwu, wehl 18 gadus pa-
zeetigi gaidija, kamehr tas atklahtibâ wareja uſſtahtees un apleezinat:
„Eſ un tas tehws mehſ eſam weens!“ Un Kanas kaſhâs, kad

mahte wair's negrib gaidit, Jezus winu pamahza deewiſchka audſinaſchanas gudribâ ſazidans: „Mana ſtunda wehl naw nahkuſi!“

No ſcheit deewiſchka audſinaſchana ar gaidiſchanu ſaſneeds leelumâ, to paſchu ſaſneeds ari zilweziſkâ, maſumâ, ja pehdejâ lihdiſinajas pirmajai. Za tadeht taws behrns pretojas tawai gribai, waj luhko tai apeet, ziſ tahku tas beſ ſoda waretu notitt, tad nepeekuſhti un neſaruhktinajees! Aerees labak pee rihkſtes un iſrehtinajees ar noſeegumu, lai tew atkal buhtu ſpehks zeret un gaidit!

Man reiſ nodewa audſinaſchanâ mihtigu, ſeſchus gadus wezu ſehnu. Lihdi ſchim winſch bij tikai rotakajees un nerahdija preekſch zitâm leetam ſewiſchlas patikas. Das padarija gruhtu wina dſihwi ſkolâ un mahjâ, wehl wairak tadeht, ka winam paſcham bija turpmat japelna ſawa maije ar ſawu rofu darbu. Tikai ſeſchpadſmitâ gadâ winâ pamodâs patifa uſ darbu un turklaht wehl apbrihnojâmâ mehrâ. Winſch pats wehlaſ atſinâs, ka patifa uſ darbu winam eeraduſees peepeſchi, tâ ka winſch tagad neſa zita newehletos, kâ tikai ſtrahdat dahrjâ. Winſch tapa par kreetnu dahrjneeku. Pee kahda otra ſehna pagahja tikai diwi gadi, kamehr tam pamodâs preekſ uſ darbu. Abôs ſchais gadijumôs apſtiprinajas wezâs ſaſſchu parunas iſteiktâ pateeſibâ: „Mihtlais Deews naw ſteidjigs, winſch labpraht nogaida (der liebe Gott iſt nicht von Eilenburg, ſondern von Wartenburg).“

Bet kâ tad, ja kahdâ gimenê weens behrns ſtarp daudi ziteem, neraugotees uſ pamahzibu, pahmahzibu un pazeetibu, nerahda nekahdas ſekmes audſinaſchanâ? Râ tad, ja pehz daudi ſahpigeem peediſihwojumeem un wilſchandâs beidſot iſrahdas, ka ſchis ihpatneja is behrns tahdôs apſtahkôs naw tikumiſki attihſtijees, bet gan, zaur ſawu pahſwaru uſ ſaunu, tapis par breeſmam preekſch ziteem brahkeem un mahſam? Wezaki, kuri atrodas ſchâi gruhtâ ſtahwoſki, tad mehgina atdot ſawu behrnu audſinaſchanâ pee kahda mahzitaja, waj ſkolotaja, un ja ari tâ neiſdobodâs behrnu iſlabot, tad atleek wehl pehdejais zekſch, — nodſchanu kahdâ audſinaſchanas eeſtahdê, kur wiſam audſinataju perſonalam ir tikai weens weenigs mehrkis — behrna tikumiſkâ glahbſchana. Lai gan ari ſchahdâm eeſtahdem ir ſawas ehmas puſes, tad tomehr newaram aiſmirſt, ka tâs ir daudſu wezaku beidſamais glahbiſch, kaſ iſleetojams wiſnepeezeekſhamakâ gadijumâ. Domehr ari daudi wezaku ar preeku un pateizibu ir apleezinajuſchi, ka ſchâi eeſtahdê wini ir atraduſchi ſaweem behrneem

melleto palihdsibu, un pehz dascheem gadeem warejufchi fpeest pee firds kà atrastus tos, fo bija jau turejufchi par pasudufcheem.

Klufuzeeſchanas peenahkums man neatkauj atſtahtit dau-
dſus no maneem peedſihwojumeem ſchaſ leetâ. Katrà ſinâ jaleef
pee firds wezakeem, kas atrastos tahdâ ſtahwokli, lai tee neno-
wiljinatu leetu ar weltigeem mehginajumeem, bet jo drihſat me-
letu eeſtahdes palihdsibu, kad ſahſ nomanit draudofchâs breefmas.

7. Tawš behrns ſawu brahlu un mahſu widû.

Weens no wiſſaldakeem augleem, kuruš Deews dascheem
wezakeem peeſchir ir ihſta mihleſtiba brahlu un mahſu widû.
Tas koks, uſ kura wina aug, ſaknojas pareiſâ behrnu audſina-
ſchanâ. Tam, ſinams, wajadſiga ruhpiġa kopſchana no paſchu
wezaku puſes, kura nepaſtahw ween labâ ſatilkme paſchu ſtarpâ,
bet ari prahtigâ behrnu pamudinajumâ uſ ſawſtarpigeem mih-
leſtibas peenahkumeem. Sinams, ka ſchahdeem mihleſtibas pa-
rahdiġumeem glufchi dabigi jaſahkas pee wezakeem behrneem,
kuri to iſrahda maſakeem, pee kam pehdejee atkal no ſawas pu-
ſes tos atmaſſâ. Un ja wini ſchahdâ zelâ teef eewaditi ar lehn-
prahtibn un laipnibu, tad tas wineem paliks par jauku eeradu-
mu, un ja wehlaſôs gaddôs apſtiprinaſees paruna: „kâ jaunibâ
eeradis, tâ wezumâ dara“, tad wezaki warôs ar preeku un zeribu
raudſitees ſawu behrnu nahtamibâ, apſinadamees, ka tee ari
truhkumâ un behdâs neatteiſſees weens otram labpraht palihdſet.
Zik daudſ jaukuma neenes jau wezaku namâ tahda brahlu un
mahſu ſawſtarpigâ mihleſtiba, palihdſedama uſturet meeru un
tizibu behrnu iſtabâ! Zik reti tur dſirdam kildas, bahſchanaš,
blauſchana un kauſſchana, kur brahli dſihwo weenprahtigi kopâ
un meerigi ſawâ ſtarpâ ſpehlejas, mahzas un ſtrahdâ.

Zauks peedſihwojums bija kahdai mahte, kas patlaban gri-
beja eet no ſehka behrnu iſtabâ. Zau aiſ durwim wina dſirdeja
ſkaku ſtrihdu ſtarp abeem wezakeem behrneem. Neifmekledama
leetas ſtahwokli, mahte eelika abus ſatru ſawâ kaktâ, kâ tas bija
peenemts. Kad wina pehz kahda laika atkal atnahza uſ behrnu
iſtabu, tad wina dſirdeja aiſ durwim klufu ſarunu ſtarp abeem
kaktâ ſtahwetajeem. Aſtongadigais brahliš Indrikiš ſazija: „Mihlo
Emilij, kad mahte atnahſ, tad es teiſſchu, ka es biju wainigs
un ne tu!“ Bet ſchetrgadigâ mahſa atbildeja: „Ne, Indrik,
tu neeſi wainigs, bet gan es weena!“ Œchi ſaruna palika ar-

ween klakaka, lihdj beidsot eenahja mahte, isnehma abus foda zeetejus no fatteem un fpeeda tos firfniigi pee kruhts.

Schi mahte mihleja wiſus ſawus behrnus weenadi. Katram bija tahda pati weeta mahtes firdi. Isnehmumi tika dariti tikai tai gadijumâ, ja kahdam bija ſewiſchka palihdſiba wajadſiga. Weenam behrnam netika nekahdas preeſchrozibas dotas preeſch otra. Kur tahdas leetas noteel, tur tahs tikai kaitè „mihluſam,“ pamodina pee ziteem naida juhtas, trauzè meeru un eewaino ſawſtarpigo mihleſtibu. Jau tas behrns, kas ir weenigs ſaweem wezakeem, atrodas deesgan bihtamâ ſtahwoſki tikt par daudj iſlutinats un eewehrots. Schahdâ gadijumâ wezakeem wajadſiga wehl leelaka apdomiba un modriba par ſewi paſcheem.

Wislabat preeſch ſmaſajeem ir, ja wini teel kâ uſluhfoti' ka paſchi to netaſ nemana. Tad wezaku mihleſtiba, kuru katrs weenadâ mehrâ dabu, ir kâ ſaule puſitem; katrs bej greiſſirdibas nowehl otram ſawu daku. — Tâ kahda maſa, ſewiſchki peemihliga meitenite, weenmehr ruhpejâs par to, ka wina netiktu wairaf mihleta nekâ ziti behrni. Tiklihdj ko kahds ar winu ſewiſchki nodarbojâs, ta tuhliâ norahdija uſ wezako brahli, peeſihmedama, ka tas ari te eſot. Ja winai kaut kas bija dalams, tad ta katrâ ſinâ atſtahja ſew maſo puſi. Schis ſajehgums par to, kas ir pareiſi, ari pamatojâs uſ ihtas ſawſtarpigâs mihleſtibas. Un zil mihligu un ſwehtigu ſaiti wiſch ſeen ap teem, kas jau wezaku mahjâs bijuſchi tâ weenoti! Tamlihdſigi peedſihwojumi peeder, ſinams, pee isnehmumeem un retumeem. Bet ja tee paliktu par wiſpahrigu liſumu, zil jauku gan ſtee tad padaritu behrnu diſhwi un kâ atweeglinatu gruhto audſinaſchanas darbu!

Kahds maſs ſehns bija nomiris; wina meefinas tika eeneſtas tumſchâ atſewiſchâ iſtabâ, kamehr tittu pagahdats ſahrks. Bet ſehna mahte un mahſina bija eegahjuſchas pee lihſiſcha, lai wehl reiſ redſetu mihlo maſino, kura engeſam lihdſigo iſſkatu pat ſlimiba un nahwe nebija warejuſchas pahrgroſit. Kamehr mahte noraudſijâs ſaſtinguſchajâ ſejinâ, maſâ meitene luhdſa atkauju wehl reiſ ſanemt maſâ rozinu ſawejâ. Mahte negrideja atkaut; bet kad meitene nerimâs luhgtees, mahte beidsot ſanehma aukſto rozinu no to eeliſa meitenes rokâ. Behrns kahdu brihtinu to apſkatija, tad peeſpeeda pee firds, it kâ gribetu ſaſildit un tad peepeſchi ar aſaram azis un wiſleelako mihleſtibu balſi ſazija mahtei: „Ma hmin, ſchi maſâ roka naw nekad mani ſitu ſi!“ Zil tas aiſkuſtinofchi!

8. Tawa behrna preeki.

Debeku Tehwa fchehlastiba dahwina mums un muhfu behrneem daudj preeku, kureem jamahza muhs pasiht wina nenopelnito mihlestibu un pasemigi pateiktees. Bet ja muhfu deenàs parastàs ispreezas tura par ihsteem preekeem, tad ta ir paschmahniſchana. Schi paschmahniſchanàs ir tagad koti modè. Ja wezaki faka, ka wini grib faweem behrneem tahdu preeku fagahdat, tad tee pa laikam domà tahdu ispreezu. Behrnu balles un teatri tatschu fneedsas pahri behrnu wezumam. Kapehz gan behrneem pahreet uf peeaugufchu preekeem, ja behrnu preeku ir nefkaitams daudjums? Starp pirmajeem tatschu daudj ir tahdu, kas ari pascheem peeaugufcheem ar mehrn jabauda, ja tee negrib few fainneeziſki un tikumiſki kaitet. Bet ja wini jau ir peeaugufcheem bihstami, kadehl tad behrnus winàs eewillt. Kahda paruna faka: „Kas tihſcham breefmàs dodas, tas tur nobeidſas.“ Un kas fawu behrnu tahdàs breefmàs ſuhſta, tas gahdà par to, lai behrnus tur eeku poſtâ.

Hi, ja man buhtu praweeſcha balſs, kad es runatu kà ar baſumi nn beedinatu wezakus no ſchis neprachtibas! Juhs, dahrgee wezaki, pee wiſas mihlestibas, kas jums ir uf juhfu behrneem, atkaujat faweem behrneem palitt par behrneem, kamehr tee top wihri un ſeewas, lai tad wini waretu nemt dſihwè lihds ihsto preeku un baudu mehru un pahrmehribâ neeetu poſtâ. Sinams, ari behrneem mihltais Deews ir nolizis ſawus preekus, bet tahdi preeki, lam naw nefas behrniſchkiſigs klahſt, nenes wis uf ſewis Deewa dahwanas ſihmogu. Bet waj muhfu deenàs ari behrnu widù azim redſot nepeenemas pahrmehriga ispreezas kahre? Bet waj tas ari maj zitadi war buht, ja par. peem. kahda deminus gadus weza, pehz pehrtika iſgresnota „balles dahma“ ſtahw weena balles ſahlè un raud, tadehl ka neweens „jaunſkungs“ tai naw tizis preekſchâ ſtahdits? Waj te naw jaiſſauzas: „Al Deews, peedod wainigajeem, jo tee neſina, kahdu poſtu tee padara newainigam behrnu dwehſelem!“

Pastaigaſchanàs ſkaiſtâ Deewa dabâ, eefchana pa laufeem un meſcheem ar dſeedaſchanu un rotalam, — waj wiſs tas naw behrneem peeteekofcha ispreeza? Waj tad behrneem teeſcham buhtu tik maj ſajuhſtas preekſch ihſtâ preeka, ja augſchminetàs ispreezas wineem wairs nedaritu nekahda preeka; ari tad ne, kad tee no-teek tehwa un mahtes klahſtbuhtné, pee lam mahte ari gahdajufi par wajadſigo atſpirdſinaſchanos? Zeb waj waina meklejama pee jumis, mihlee wezaki, ka juhs nefad negribat pazeltees par ifdee-

nihkham ruhpeem un nobitnadamees behrnu pafaulê, palikt uf brihdi teem lihdsi par behrneem? Tad faxematees! Jr jau fen laiks! Jo zitadi weegli war notikt, ka preeka weetâ pee behrneem juhs peedsihwojat behdas un raises. Waj tu nepasihsti ihsto preeka awotu, pee ka Deewa schehlastiba tawu behrnu noschdina-justi, lai winſch no ta dsertu un atkal dsertu, atſpirdsinatots un stiprinatots labâ gribâ? Da ir nekad neiſſihkſtoſcha wezaku-mihleſtiba tehwa un mahtes ſirdi. Waj tu turi ſcho awotu tihru un ſkaidru? Warbuht tas ar ſajuzis un wina uhdens gaumê nelabi un ruhkti? Tad ſteidſees drihji pee wezaku mihleſtibas pirmawota, un leezees tur Kristus dehl few grehtus peedot, ſawus wezaku-grehtus; tas iſtiris tawu awotu un padaris to atkal ſaldu un ſkaidru!

Daschs labs kuhdſas, ka behrns wina nemihlot. Das ia loti behdigi! Bet dari tad tâ, ka muhſu Kungs, kas muhs jau tad mihleja, kad mehs wehl bijam wina eenaidneeki. Mihko ſawu behrnu wehl wairak tad, ja tew iſleekas, ka winſch tewi par maſ mihletu; tas drihji ween modinâs tawa behrna mihleſtibu uf tewi. Dawâ behrnâ droſchi ween ſlehpjas ilgoſchanâs pehz tawas mihleſtibas.

Kahdas kurlmehnu eestahdes preeſchneeks ſtahſta ſekoſchu jauku peedsihwojumu: „Wafaras brihwlaiks gahja uf beigam. Tadehl ari muhſu eestahdes maſee un leelee nebija wis pa neekam uſbudinati. Schodeen wajadſeja atgreestees teem lainiga-jeem, kas wafaras brihwlaiku bija warejuſchi pawadit pee mihleem wezakeem. Beidsot leelee rati parahdas. Utbrauzjei teef ar gawilem apſweiginati. Wezakee preezigi iſlez no wahgeem un maſakee iſſteepj ſawas rozinâs, lai tiktu ahtrak nozelti. Wiſi dodas uf eeeju. Tikai maſais Andrejs paleef ahra un ſahw domâs nogrimis. Droſchi ween winſch domâ par ſawu mihko mahti un mahſu, kuras tam ſchoriht bija jaatſahj. De mahjas mahte peenahl tam klahu, eeſlehdſ to ſawâs rokâs un ſaka: „Mihlais Andrej, ko gan tu eſi mahjâs darijis?“ Behrns, it kâ no meega pamodees, paſkatas uf winas un pehz maſas apdomaſchanâs ſaka: „Ma na mahte ir mani mihlejuſi!“ „Dâ, tâ, tawa mahte ir tewi mihlejuſi! Das bija taws darbs! Das ir loti ſkaiſtu! Bet tu pats ari buhji ihſti mihlſch bijis! Nahz, es ari tewi mihleſchu!“ Pee tam mahjas mahte mihligi peeſpeeda pee kruhts maſo, kura ſilâs azis ſpihdeja preekâ, it kâ winſch mahjâ buhtu padarijis leelu darbu, uf kura waretu pats lepns buht.

Paſlauſees, ko kahds jehns uf ſawu mahti ſajijis: „Mi, mahmin, kaut es waretu weenreij wiſu deenu palikt pee tehwa!“ Ko tad jehns pee tehwa gribeja darit? Waj winſch domaja no

ta kaut ko dabut waj ari tur papreezatees? Nebuht ne! Winſch tikai gribeja ſilbitees tehwa mihleſtibas ſaulē. Waj tahds ſaules ſpoſchums ir ari tawā ſejā, kad taws behrns ir pee tewis? Deembijigais mahzitajs Mallets ſaka: „Tikai wezaku mihleſtibas ſaules ſpoſchumā behrni labi iſdodas!“ Bet ja ſchi debeſs ir apmahſuſees un pat ſibeni pee winas paſpihd, tad behrni bihſtas un behg. Sinams, ari pehrkons iſtihra gaiſu, bet pehz ta wajaga atkal ſaulitei ſpihdet; tad ari behrna ſirds atkal no jauna atdſihwoſees un atſpirgs.

Waj tawa behrna gada kalendari ir daudj ſaules deenu? Waj tawā mahjā ir iſhtas ſwehtku deenas, kurās war preezatees meeſa un dwehſele, jeb waj tikai meeſa dabū ſawu daku un dwehſele paleel tukſchā? Waj tu wiſpahrigi proti ſwehtkus ſwinet un waj tu ſaproti winu noſihni audſinaſchanā? Swehtki ir zilweku dſihwes augſtakee un gaiſchakee punkti. Pahrapraht winu noſihni buhtu tas patš, kaš liſt nowahrtā ſawu dſihwi un winas mehrki. Wiſā zilweka ſirds dſihwes zihninā ir deewiſchki eeſtahdita un zilweka dabai wajadſiga dſihſchanās pehz preekeem. Audſinaſchanā nu ir no ſwara pareiſā kahtā ſcho dſihſchanos apmeerinat un wadit pareiſā wirſeenā, lai wehlaſ iſſargatos no maldbibam. Lai ſataiſitu behrneem ſwehtkus, tad preekſch tam naw wajadſigs ne ſewiſchku naudas upuru, ne ari ſewiſchkaš ſagatawoſchanās. Audſinataja preezīgā ſirds, draudſigais wahrds, joks, rotaka, dſeeſmina — un behrni gamiledami preezajas ap tehwa un mahtes ſirdin, kaš neſawtigā mihleſtibā grib dalit ar wineem ſawu dſihwi un labpraht teem nowehl preeku un laimibu. Schaī leetā newar uſſtahdit nekahdus noteikumus, jo mihleſtiba pati drihſ ween atradis iſdewibu. Bet ja behrni ſawā jaunibā mahziſees ſajuſt iſhtus preekus un behrniſchkā kahtā ſwehtit ſwehtkus, tad winu ſirdis ari atradis tur apmeerinajumu, wini ſajutis to mihleſtibu, kaš labpraht eepreezina un nems ſchis jaukaš atminas lihdi ſawā dſihwē un paliks ari pee-eetamali mihleſtibas wahrdam, kaš uſ wineem tiks nopeetnibā runats.

De kahts aiſrahbijums, kà mehs ſaweem behrneem waram ſataiſit iſhtus preekus, kuri newed ſew lihdi nekahdas galwas un ſirdsſahpes, nekahdu grehku un ſaunu, preeku, par kureem muhſu behrni mums buhs wiſu ſawu muhſchu patezigi. Katru gadu, ſeemas ſwehtkeem tuwojotees, mehs domajam, ar ko eepreezinat ſawus behrnus. — Kahdreij Hamburgas tuwumā dſihwoja behdigōs apſtahtōs kahta ubagu gimene. Zaur tehwa djerſchanas kaiti un pawirſchigo mahti, kura bija no ſawa wihra atſtahta, gimenē waldija leelakaš poſts un nabadſiba. Lupatās tinuſees ſeewa, puſkaili behrni, to ſtarpā weens ſihdaimitis, da-

ſchas lupatas gultas weeta, dsels krahsns ar kuhpoſham un ſmirdoſham oglem, — tas bija wiſs, ko wareja redſet ſchai nabadſigaja iſtabina. Rahda mahte, kura par wiſu to bija dsirdejuſi, nehma ſawu dehlu lihdsi ſchai poſta bedre; jau atpakaſ greeſchotees abi ſahla domat, ka ſcheem nelaimigeem palihdjet. Dehlam wiſwairaf bija ſchehl maſa ſihdainiſcha netihrajās lupatās, beſ ſchuhpuka un ſegas. Drihſi ween tee ſadabuja ſahdu wezu ſchuhpuli un zitas nepeezeefſchamafas leetinas, bet ka tikt pee ſpilwena? Dehls, ahtri apnehmees, luhds mahti, lai ta atlantu winam dot ſawu galwas ſpilweni. Uſ mahtes eerunam, ka tahda gadijuma tam paſcham buhs jaiſteel beſ ſpilwena, dehls bija ar meeru ari ta iſtift un wairaf nedeku guleja beſ ſpilwena. Ziti behrni atkal nehmas eepreezinat ſahdu 7 gadus wezu meiteni no nabagās gimenes. Tagad tifa ſtrahdats ar mahtes un kruſtmahſchu palihdsibu, netifa ſchehloti eetaupitee graſiſchi un ſwehtki iſnahza leelikfi. Kad nabaga meitene, nomasgata un eegehbta jaunās drehbēs, bija gatawa dotees ſwehtku iſtabā, tad wiſu tſchetru behrnu azis preekā ſpihedamas uſ to raudſijas un tſchetrus gadus wezais dehleſs dejoja ap winu un ſauza: „Tu eſi muhſu dahrgums! Tu eſi muhſu dahrgums!“ Saprotams, ka te nepreezajas lihdsi ween wezafi, bet ari Deews un wina engeti! Mahloſchā gadā tee paſchi behrni luhdſa ſawus wezafus, ſazidami: Dahwinat mums atkal weenu nabagu behrnu uſ ſeemas ſwehtkeem!”

Gewehrojamaſ audſinatajs Dr. Wicherns mehdsja ſariſkot ſeemas ſwehtku preekus nabageem, pee kam ari behrni wareja paſneegt ſawas dahwanas. Kad teem beidsot praſija, kas teem wiſwairaf patizis ſchats ſwehtkōs, tad pa leelakai dakai nahza atbilde: „Nabagu apdahwinaſchana!“ Tas ir neapgaſſchams peerahdijums, ka behrneem ir daudj wairaf ſapraſchanas preekſch iſhtas miſhleſtibas, neka mehſ peeauguſchee to domajam, kadehl ari audſinaſchana ar ſcho jautajumu maſ ween nodarbojamees. Bet tas nenahl muhſu behrneem par ſwehtibu. Laimiga ir tikai ta dwehſele, kas mihlē un parahda darbōs ſcho miſhleſtibu, kas apſihmeta ar uſupureſchanaſ un neſawtibas ſihmogu.

Rahds wihrs ſateel maſu ſehnu ar ogu kurwiti rokā un praſa: „Gustaw, kur tu dabuji til ſkaiſtas ogas?“ Tur taſ kruhmōs laſiju, maſais atbild. „Mahte nu gan preezafees, ka tu winai til ſkaiſtas ogas atneſiſi.“ „Ja“ Gustaws atbild, wina preezajas weenmehſ, kad es winai atneſu pilnu kurwiti; bet par mandam ſadurſtitām ſahjam es winai neka neſafu.“

Pee tawa behrna preekeem peeder ari ſatikſme ar ziteem behrneem; bet gahda par to, ka wina beedri buhtu

labi! Launa preektšihme šamaità labus tikumus! To labu, to tu šavàs mahjàs šawa behrna širdi eši eelizis, war ahrpus mahjas launi beedri nomakšt.

Kahds šemkopis bija apšehjis leelu lauku ar kweešcheem, bet wahrnas teem daudš kaiteja. Šemneeks, newaredams žitadi lihšetees, peelahbeja šawu biši, lai nahkamà reišē šaemtu zee-nigi neažinatos weefus. Šchim pašam šemneekam bija gudrs papagails, kuršch baudija pilnigu brihwibu un wareja eet kurp gribedams. „Zefabs“ mišleja šabeedribu un neprafšdams, waj ta launa, waj laba, drihši ween atradàs wahrnu pulkā un palihšēja tam pee postofchà darba. Tad nahza šemneeks ar šawu biši. Weens rihbeens — un išbijuščàs wahrnas brekšdamas klišda uš wišam pušem. Bet starp eewainoto šehrščhanu bija dširdama ari papagaika balšs. Tuwat peenahžis, šemneeks pahršteigts eeraudšija nabadšiau ar pahrščhantu kašju un išpuhruščam špalwam starp wahrnam gušam. „Tu muška putnis,“ winščch žazija, „tas tew notizis tadehšt, ka tu biji šliktà šabeedribà.“ Kad šemneeks putnu pahrneša mahjà, tad behrni prašija: „Kas tur wainigs, ka mušju „Zefabs“ tà eewainots?“ „Šliktà šabeedriba!“ papagails šwinigi atbildeja. „Das taišniba,“ šemneeks peebilda, „Zefabs“ bija pee šaunàm wahrnam, kad es winàm šchahwu!“ Pateizotees ruhpigai kopščhanai, putnis drihši išwešeložàs, bet breešmigo notikumumu uš lauka winščch beeschi ween atžerežàs, iššaukdamees: „Šliktà šabeedriba!“

9. Tawa behrna šahpes.

Bet debefu Tehws šuhta jau agri behrnu dšihwē zeeščhanas un behdàs. Šche nu peenahšas paššaidrot behrneem to nošlehpumu, ka ari behdàs ir Deewa mišlestibas šihme, ka winščch ne tikai apbehdina, bet ari eepreežina, ka wina tehwaroka ne tikai ween šit, bet ari dšeedina. Šche peenahšas behrneem ne tikdaudš ar wahrdem, ka ar darbeem peerahdit, ka Deews, ušlikdams mums nastas, patš ari palihdš tahš nešt. Un mašajeem, kuri uš katra šoka ir peeraduščhi atteektees uš mahtes mišlestibu, buhš til šaprotami, ka Deews palihdš behdàs, ja winau tikai luhdš.

Mašais Wilits tikai trihs gadus wežs, bet jau daudš behdu un šahpju peedšihwojis. Wašarà gan tam bij daščas preežigas štundas, kad wareja brihwi pa dahrju lehlat, bet šeemà tas mehnešcheem newareja atštahšt šawu gultiau. Tad tam elpu lika žeet un dšihwibas pulštēnits tikko neapštahžàs. Weidšot ahrštš

nehmäs peegahdat wina plauscham wairaf gaisa, isgreesdams kahdu mandeli, kas taweja elposchanu. No wifa ta masais gandrihs neta nemanija. Wina behdas eefahkas tikai tad, kad mahte fahka skalot ar fahlsuhdeni. Tam wjadseja notift latru wafaru. Tikko sehns nomanija, ka fahf rikotees us skaloschanu, tad winfeh fahka brehkt pilnä kaskä, tä ka mahtei nahzäs gruhfi usdewumu paweift. Peepejchi zeturtä deenä, kad nahza skaloschanas un lihdsj ar to ari raudaschanas laits, masais fazija: „Nahz mahmin, luhgsim papreeksch Deewu; pehz tam es drofschi ween tikdaudf wairs nebrehkschu.“ Winfeh falita masäs rozinas un luhdsja: „Mihltais Pestitajs! nahzi un dari mani paklausigu, ka es waru tift pee tewis debefis!“ Un pateefi, pehz tam sehns tikai drufku ween eeraudajas.

Bet ja nu tawam behrnam pateefi jamirft, ja Deews tew, tehws un mahte, grib atprafit fawas mihlestibas kihlu, waj tad juhs warat winam scho upuri nest? Ir jau gluschi pareifi, kad mahtei mirft winas mihltais behrns, daschreis pat weenigais, kas pilda winas dsihwi, tad wina pati mirft ari lihdsji; un ja wina waretu, tad wina ari nirtu fawa behrna weetä, ja Deews scho upuri peenemtu. Bet mirt, fwehtigi mirt, ir leela mahksla, ko daschs labs wifu muhschu newar ismahzitees. Ari mahtes mirschana ar fawu behrnu t. i. winas schtirfchanäs no ta un wina atdoschana tam, kas winai to bija dewis, ir pamasam jaismahaza. Un to nefur labafi newar ismahzitees, kä no mirstoscha behrna. Ja tu gribi scho mahkslu ismahzitees, tad leezees mahzitees no ziteem tehweem un mahtem, kas zaur faweem fwehtigi miruscheem behrneem ir pamasam eepafinuschees ar to leetu un, pama-tojotees us tizibu, raugas teem pakaf ar ilgofchanos, kamehr fwehtiga atkalredsfchanäs schis ilgas apklusinas. Scho rindinu rakstitajs ir wairaklahrtigi ar fahpju fagraustu firdi stahwejis gan pee fawu paschu, gan pee winam no ziteem usfizeto behrnu mirschanas gultinas, bet nefad winam naw bijis eespehjangs, fihmejotees us behrnu iswefeloschanos, zitadi luhgt, kä: „Taws prahts lai noteef!“ un nefad winam naw prahtä nahkufi wehleschanäs aifgahjejus atturet.

Preeksch ta ir ari wjadfjigs eepafifftinat behrnus ar debefchfigo tehwiwu. Un zif weegli wini to fpehj pafiht! Mchsch stahstam wineem par Pestitaju, kas jeemas fwehtkös kä mas behrninsch guldbits filite un tagad atkal dsihwo debefis. Schais debefis ari muus pee wina janahf. Tur mchsch lifsim, kad schtirfimees no schis semes. Raiminäs nomiris kahds behrns. Taws behrns prafta: „Uf kureeni winfeh aifgahjis?“ Tu winam atbildi:

"Winfch ir debefis pee Vestitaja." Ja nu taws behrns pasihs debefis, tad winfch fajis: "Mi, tas ir jauki!"

Rahdam behrnam teef stahstits, ka kaiminu wezafi pas aude ju fchi fawu behrnu. "Tad eefim mehš meklet!" behrns atbild. "Mi, ne," winam atbild, "mehš newaram winu meklet, winfch ir debefis." "Sarwadi," masais prahntneeks atbild, "ja winfch ir debefis, tad winfch tafschu naw pas judis!"

Dafcheem behrneem mirfchanas mahflâ ir augstaks nere-dsams pamahzitajs, kas ar drofchibu stahjas pee darba un fajneedf jaukus panahkumus. Rahda mihliga, godiga trihs gadus weza meitina eefahka bef kahda ahreja eemeſla jau diwus mehnefchus preefch fawas dsimfchanas deenas stahstit, ka nahkofchos fchuhpla fwehtkus wina fwinefchot debefis. Wina luhdja patru deenu un newareja ween fcho deenu fagaidit. Wina ari nefaprata mahtes un zitu firdsehstus un meerinaja toz, ka debefis esot wehl dauds jaukaki, nekâ fche. Alstonas deenas preefch fawas dsimfchanas deenas wina faflima peepeschi ar disteriti. Wisas leelâs fahpes wina paneſa ar pazeetibu. Nahwes zihnâ stahwot winai tehws praſija, waj wina nu pateefi gribot eet pee fawa Vestitaja debefis, uſ ko ta atbildeja ar flaidru „ja!“ Schis apſchehlotais behrns, zif nojauſchams, bija no Deewa gara pamahzits uu fagatawots uſ fwehtigu mirfchanu un tâ eezelts faweem wezakeem par pamahzitaju!

Rahda 16 gadus weza ſkolneeze, tſchakls un godigs behrns, kam ſkola bij preeks un kas ar fewiſchku patifu mahzijâs fwehtos atwentes un seemas fwehtku stahstus, tika fawas garâs un gruhtâs ſlimibas laitâ no manis beefchi apmekleta. Wina ſlimoja weſelu gadu un atkal atwentei atnahkot tuwojâs fawam galam. Es meerinaju winu ar Deewa wahrdeem un muhſu behrni dſeedaja pee winas gultas seemas fwehtku dſeefmas. Wis-mihlak wina rnnaja par fawu drihſo ſchirfchanos un nowehleja manai gahdibai fawas jaunakâs mahſas, ja mahte ari nomirtu. Wina luhdja atlauju ſaukt mani par tehwu, tadehl ka es iſſkato-tees lihdfigs winas miruſcham tehvam. Sarunajotees par fwehtigo dſihwi pehz nahwes wina wareja mani tâ apkampt un tſchukſteja man auſi: "Mans mihlais tehws, juhs efat man koti mihfch! Zif jauki gan buhs tur augfchâ pee Vestitaja!"

See ir gan jauki peedſihwojumi, kas fagatawo muhs uſ fwehtigu mirfchanu, un naw andſinafchanâ nekas gruhtaks, bet ari fwehtigaks, kâ fagatawot behrnus uſ fwehtigu mirfchanu. Bet tur tas iſdodas, tur tas naw wis ween paſcha nopelns, bet

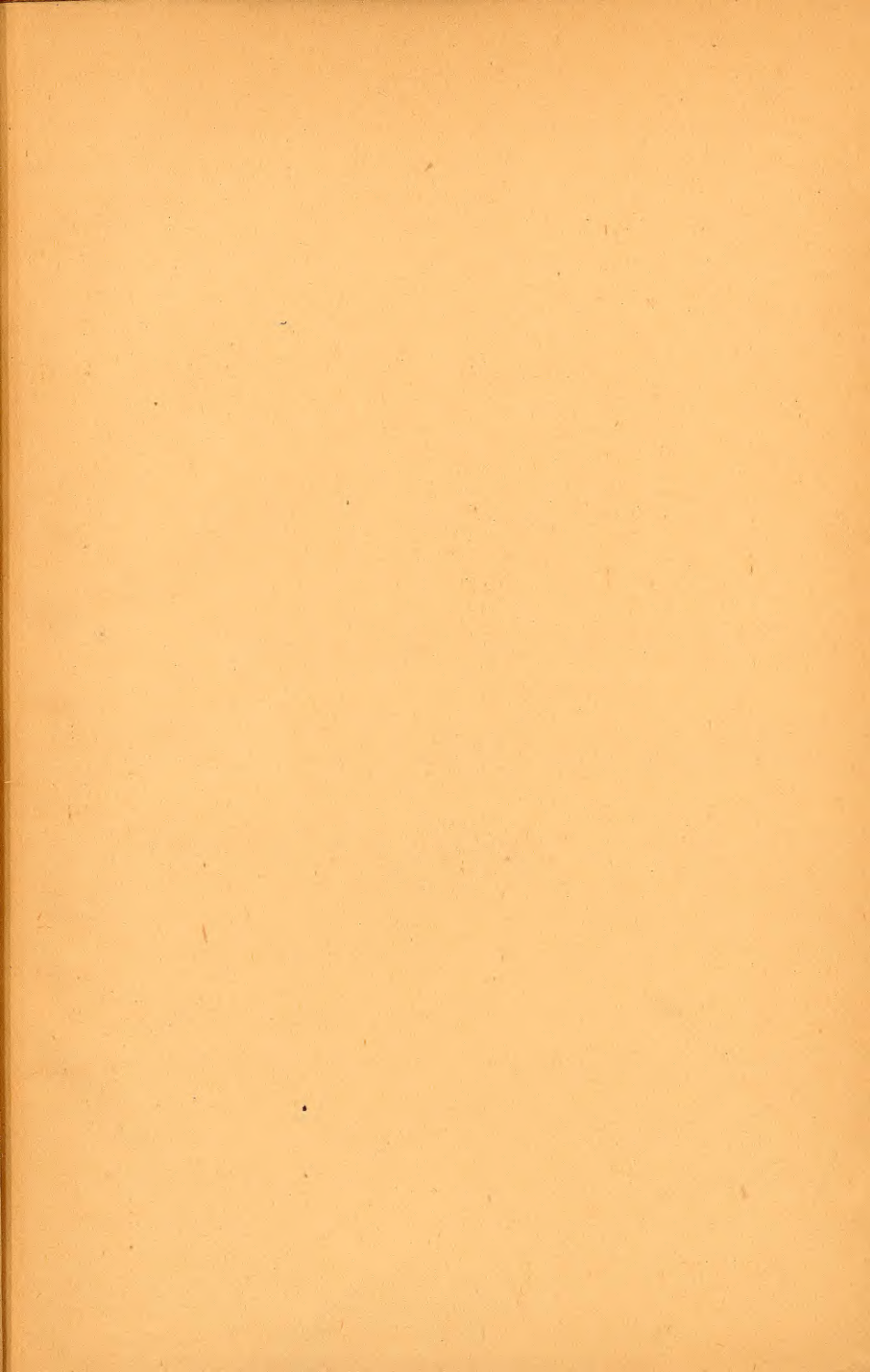
gan pa leelakai dakai ta, kas nahwei fpehku atnehmis. Tadeht mahzifimees ari winam pateikt un luhgt, lai muhfu gals buhtu fwehtigs. Ja tas ir fafneegts, tad efam ifturejufchi fawas dsihwes un ari audsinafchanas leelo ekfameni. Tad mehs efam fawus behrnus audsinajufchi netikai ween preekfch mums, bet ari wilkfufchi augfchup pee ta, pehz kura lihdsibas efam raditi un kura deewibai mums pehz apustuka Zahna wahrdeem jatop lihdsigeem.

Ar to ir fafneegts muhfu augstafais audsinafchanas mehrfis; bet par wifu:

Weenigi Deewam gods!

24 4585.

LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTĒKA

0304088887